EKLUND, SIGBRITT (f. 1947): *Mannen i grottan*. Stockholm: Opal, 1990. 116 s.

Det är en dag i slutet av april 1721, på vägen mellan Axmar och Harmånger. Klas som är dräng hos storbonden Jöran har besökt sin farligt frispråkiga och starka mor. Som vanligt har han varnat henne för att tala alltför högt och illa om landets herrar. Sverige är i krig med Ryssland. Klas far är bara en av alla de dugliga män, som sedan länge varit borta i krigstjänst. Själv misstänker Klas varje främling för att vara en inskrivningsman. Också mannen som ber Klas om mat när de möts på vägen. Han kallar sig Fredrik och säger sig vara på hemväg norrut från kriget. Ett ögonblick tycker Klas att det är något bekant över mannen. När han skadar en fot tycker han synd om honom och hjälper honom att gömma sig i en grotta. Men han aktar sig för att låta husbondfolket få veta, att han varje afton bär mat från deras hus till grottan. Det är nödår och allt folket svälter. Det gör också den gamle Kristoffer, som hungrar så att han stjäl rovor ur husbondens källare. Som straff för det hamnar han i stocken utanför kyrkan. Bredvid honom sitter Klas mor, också hon med fjättrade fötter. Hennes händer är som isklumpar och Klas försöker värma dem, samtidigt som han gör vad han kan för att tysta hennes oförskräckta tal om herrarna.

Nu har de sista männen ur Sörmlands regemente lämnat socknen. Och när ryssarnas fartyg dyker upp vid horisonten, just när högmässan börjat på Kristi himmelfärdsdagen, tror Klas att allt är förlorat. Men någon hinner varna kyrkfolket. När kosackerna lämnar trakten är all bebyggelse bränd, men bara två män är döda. En av dem är Fredrik – som visar sig vara den far Klas under så många år väntat hem från kriget. Men Klas berättar aldrig för någon att det var han som förrådde Harmångerfolket och gav ryssen besked om bästa angreppstillfälle. Den hemligheten bevarar han – lika väl som han tiger om den hemska sanningen: att det var han själv som sköt fadern när han insåg att han var en förrädare.